

OP WEG NAAR HOUDBARE OVERHEIDSFINANCIËN

PROF. DR. R.H.J.M. GRADUS

VOORZITTER CAft

PRESENTATIE UNIVERSITEIT VAN ARUBA

14 FEBRUARI 2019

INHOUD LEZING

- I. Aruba: one happy island
- II. Economie en overheidsfinanciën
- III. Wettelijk kader: LAft
- IV. Protocol en perspectief houdbare overheidsfinanciën

ONDERDEEL I

Aruba: one happy island

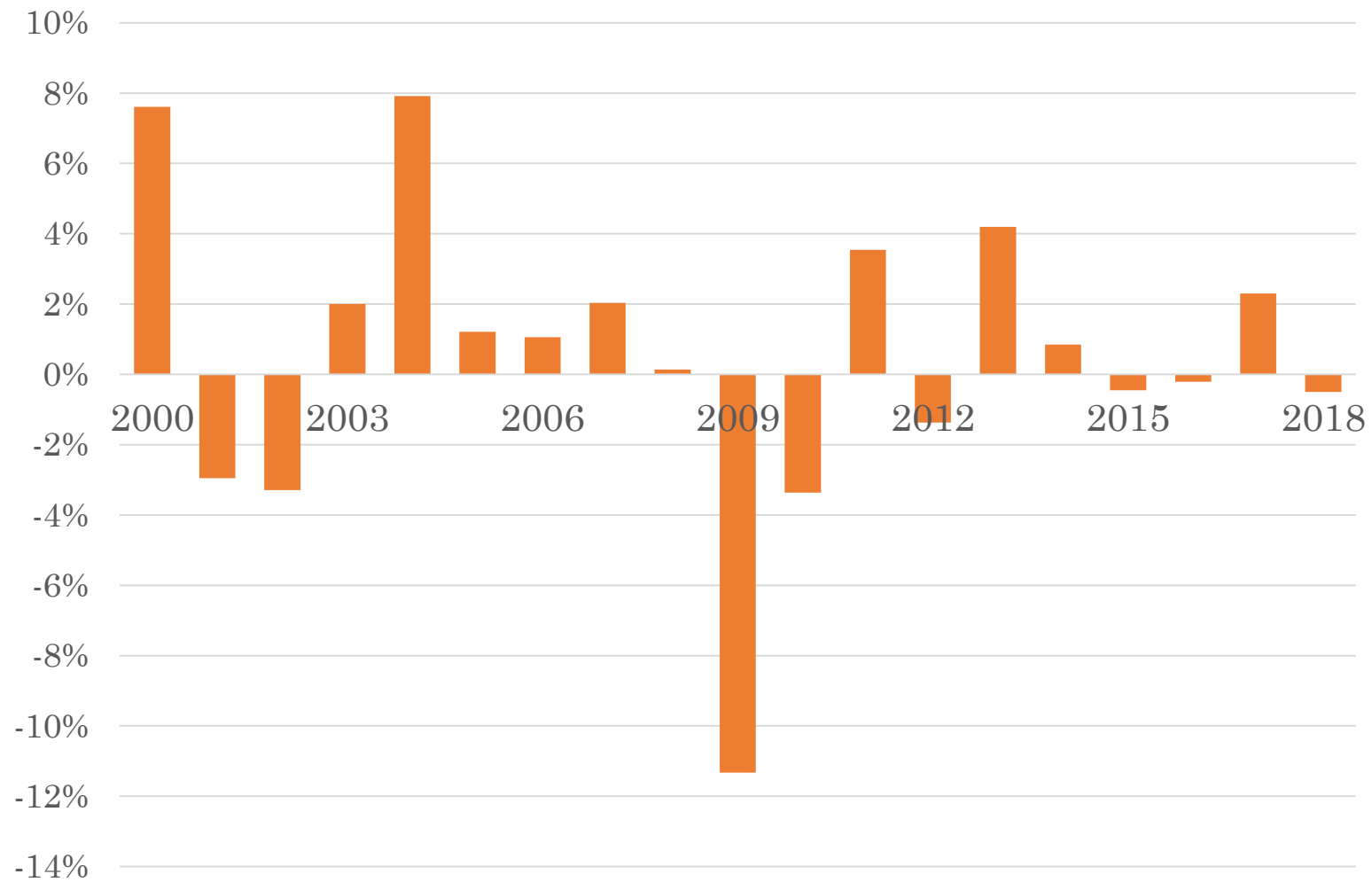
ARUBA: ONE HAPPY ISLAND

- BBP per hoofd: \$ 24.000
- Werkloosheid: 8,9% (2017)
- Toerisme: stijging 2,8% (excl. Venezuela 5,8%; 1e helft 2018)
- Luchthaven
- Koninkrijk

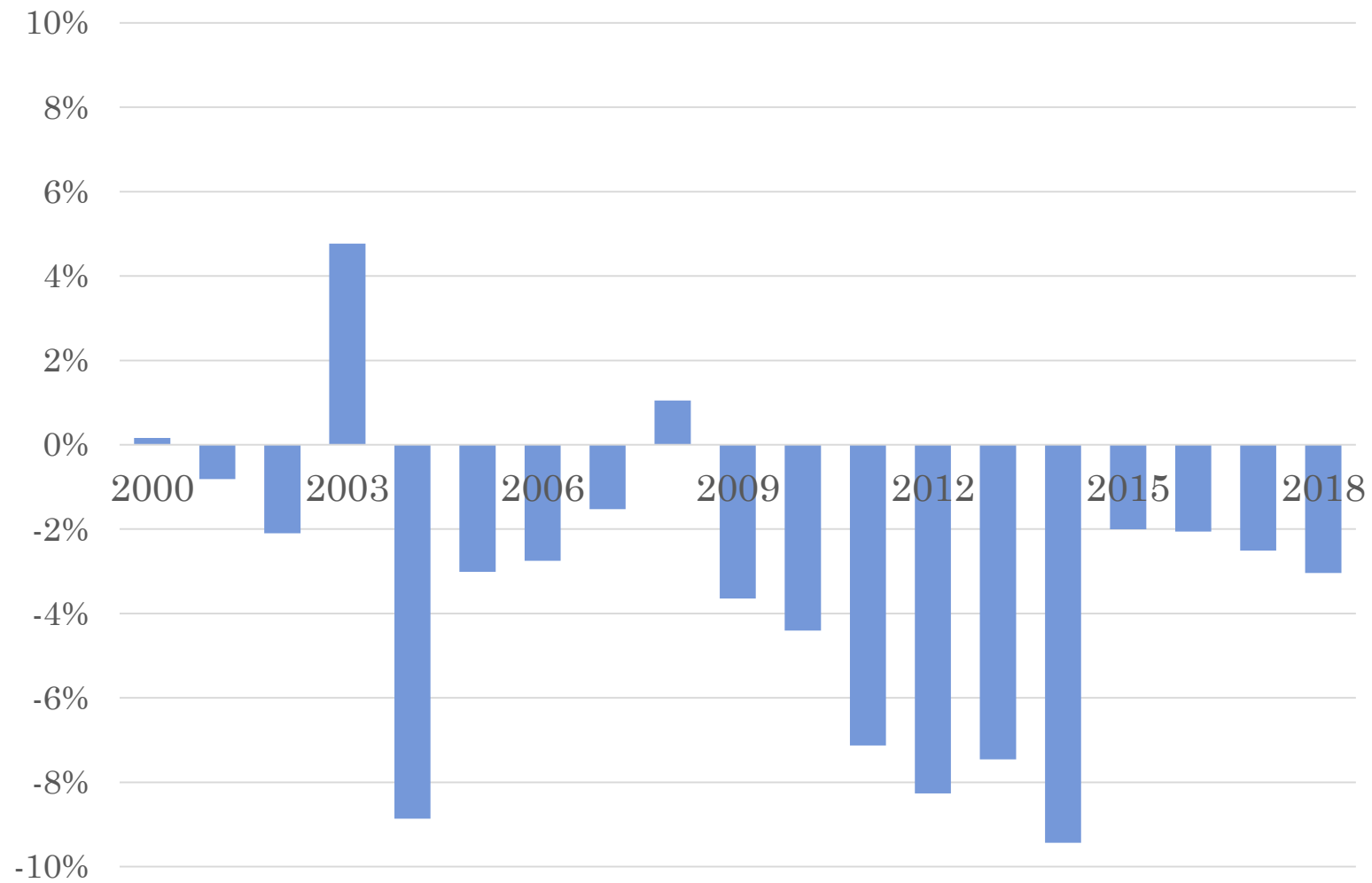
ONDERDEEL II

Economie en overheidsfinanciën

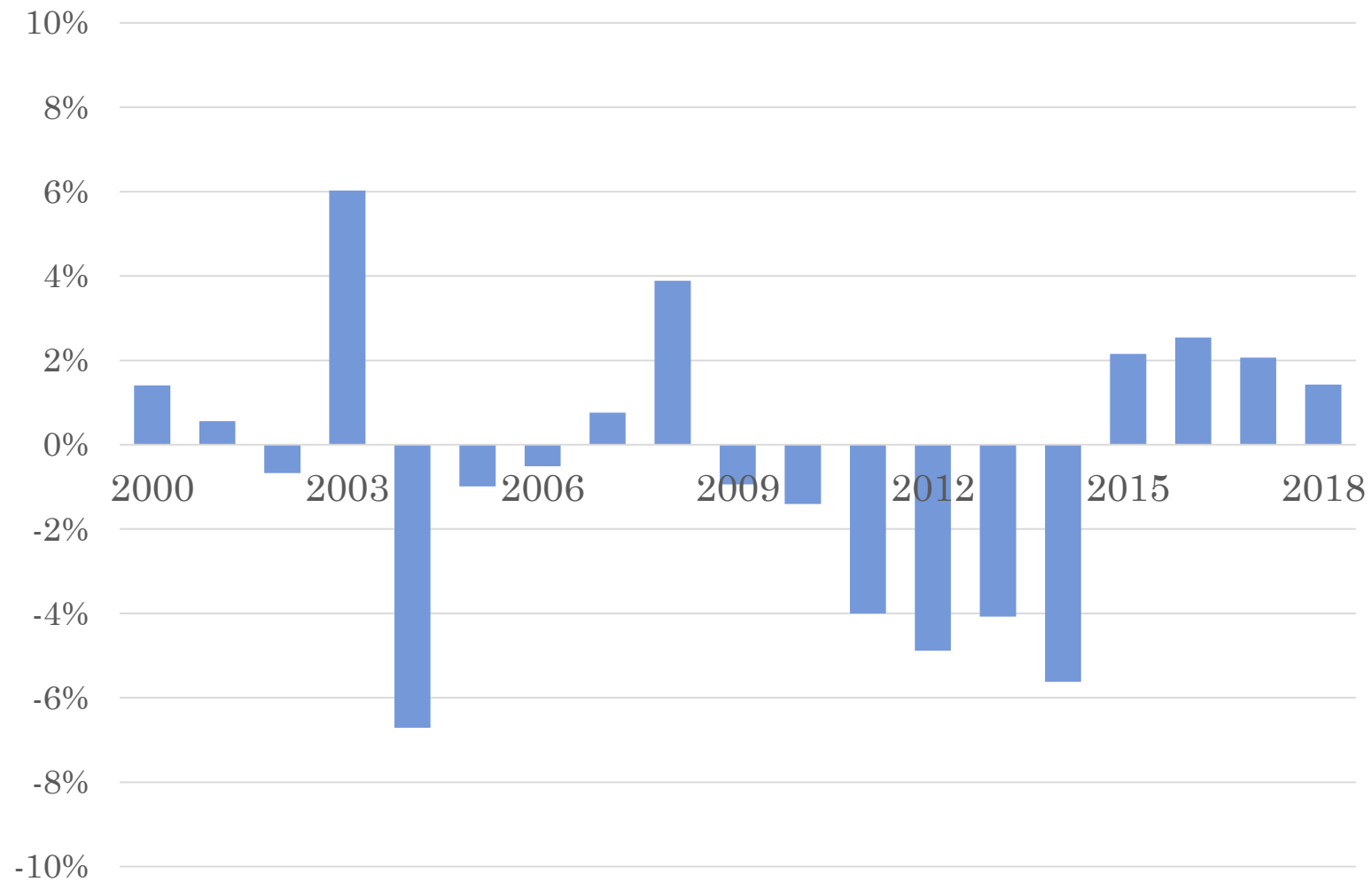
REËLE ECONOMISCHE GROEI (% BBP)

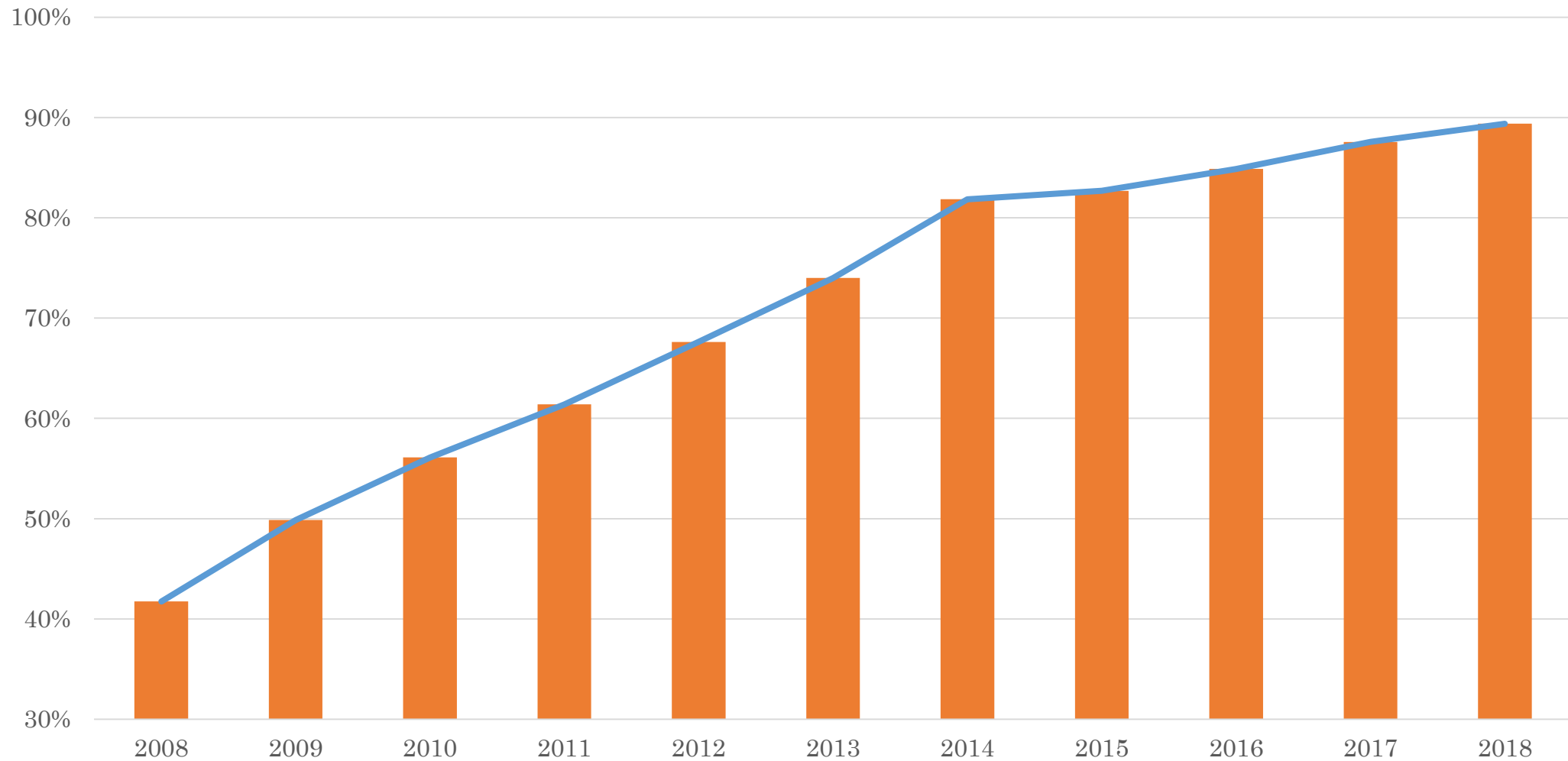
FINANCIERINGSTEKORT (% BBP)

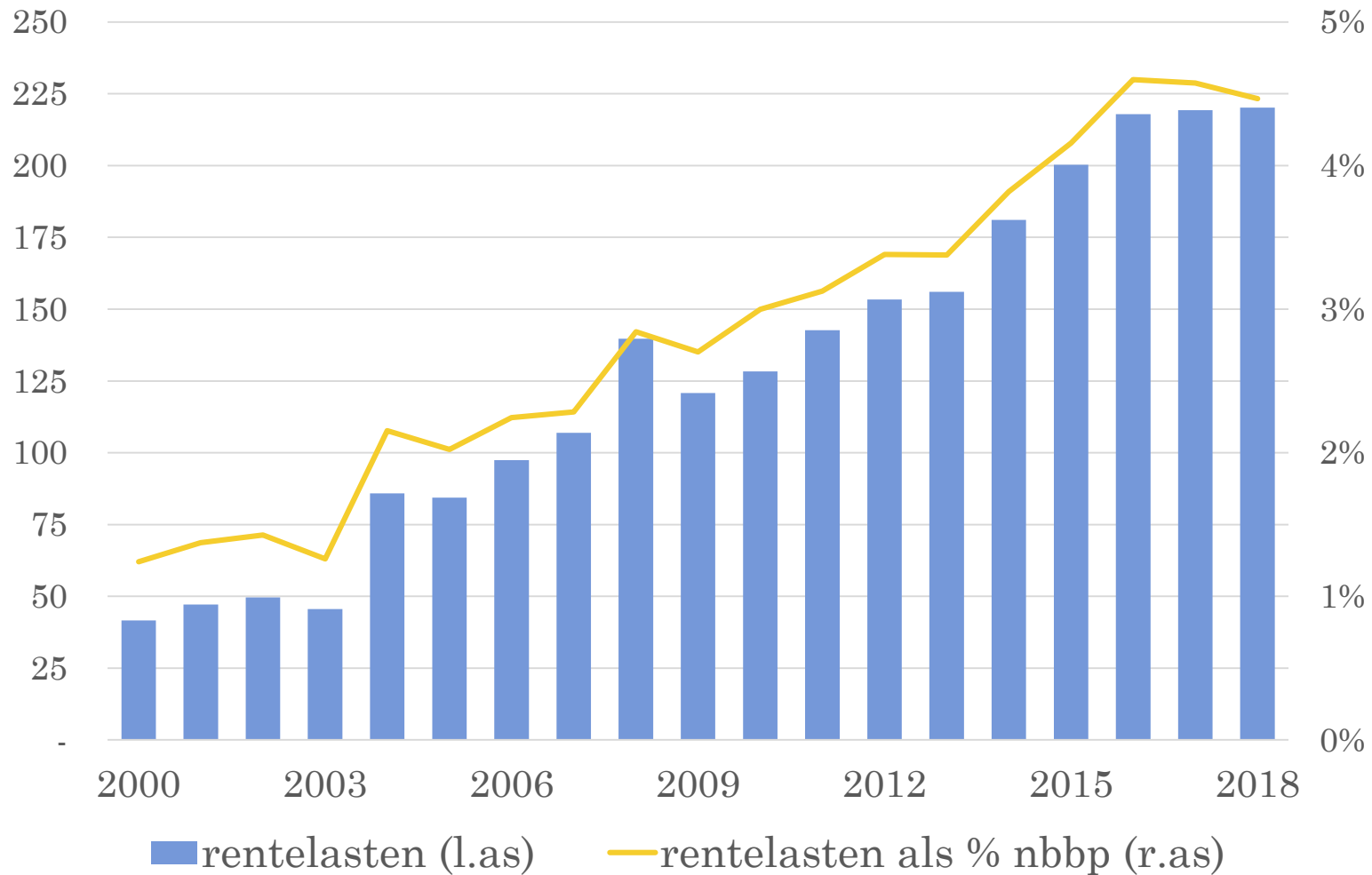
PRIMAIR TEKORT (% BBP)

SCHULDQOUTE (OVERHEIDSSCHULD ALS % BBP)

OPLOPENDE RENTELASTEN (X AFL. MLN.; % BBP)

TUSSENCONCLUSIE

- Aruba is (redelijk) welvarend land, maar economie kent sterk cyclisch karakter
- Vanaf 2015 trendbreuk in ontwikkeling overheidsfinanciën, maar onvoldoende om schuldquote te laten dalen
- Overheidsfinanciën en oplopende rente-kosten zijn grote zorgpunten
- Sanering overheidsfinanciën had ter hand genomen moeten worden

ONDERDEEL III

Wettelijk kader: LAft

COLLEGE ARUBA FINANCIËEL TOEZICHT (CAFT)

14 februari 2019 College Aruba financieel toezicht

Wettelijk kader LAft

NOODZAAK FINANCIIEEL TOEZICHT LANDSVERORDENING ARUBA TIJDELIJK FINANCIIEEL TOEZICHT (LAFT)

CAft onderzoek begroting 2014
op verzoek van de Gouverneur
van Aruba.
Conclusie:
Schuldquote van meer dan 80%

Aanbevelingen gericht op
begrotings-evenwicht:
Balanced budget akkoord.

Witte donderdag protocol

Protocol 2 mei 2015 en
LAft in werking per
1 augustus 2015

TAKEN CAFT

- Houdt toezicht op het gehele begrotingsproces en ook op financieel beheer
- Signaleert en adviseert
- Kan gevraagd en ongevraagd adviseren
- Kan de Rijksministerraad een advies tot aanwijzing geven. Zonder advies CAft, geen aanwijzing mogelijk.

'RESULTATEN' TOEZICHT DOOR CAFT

- Het publieke debat over de overheidsfinanciën wordt aangezwengeld
- Meer aandacht voor financieel beheer
- (Openbare) kwartaalrapportages
- Jaarrekeningen worden opgemaakt en vastgesteld (in 2020 zullen de cijfers door accountant op getrouwheid worden getoetst)
- Meer vertrouwen van financiële markten: scores IMF, Fitch, Standard&Poors

BEGROTINGSTEKORT - FEM

- In 2017 en 2018 niet aan LAft norm voldaan

	Tekort-norm	
	Laft	Feitelijk
2015	-3,7%	-3%
2016	-2%	-1,8%
2017	-0,5%	-3,1%
2018	0,5%	-2,8%

- Begin 2018 het Financieel Economisch Memorandum 2018-2021 (FEM)
- Uitgangspunt van behoedzame groei
- Aanzet tot een duurzaam begrotingspad

ONDERDEEL IV

Protocol en perspectief houdbare overheidsfinanciën

PROTOCOL 22 NOVEMBER 2018

- Met nieuwe protocol gelden nieuwe financieringsaldi tot en met 2021 en verder

2019: - 0,5% bbp

2020: + 0,5% bbp

2021 e.v. +1%

- Schuldquote dient te dalen naar 70% BBP in 2027, en naar 50% BBP in 2039

BEGROTINGSREGELS

- Aruba streeft naar duurzame overheidsfinanciën.
- Personeelslasten moeten nominaal dalen.
- Meevallers worden ingezet voor tekortreductie.
- Er is een scheiding tussen overheidsinkomsten en overheidsuitgaven.

NOODZAAK VOOR SURPLUS NA 2021

	Schuldquote (ultimo)	Groei	Tekort
2019	89,50%	1%	-0,50%
2020	88%	1%	0,50%
2021	86%	1%	1%
2022	84%	1%	1%
2023	81%	1%	1%
2024	79%	1%	1%
2025	77%	1%	1%
2026	75%	1%	1%
2027	72%	1%	1%

NEEM SANERING OVERHEIDSFINANCIEN TER HAND

- Collectieve uitgaven stijgen van 46% in 2017 naar 48,5% BBP in 2018
- Niet te beïnvloeden, stijgende uitgaven:
 - Rentelasten (ook oplopende rente)
 - Beschikbaarheidsvergoedingen
- Verlagen uitgaven:
 - Personeelslasten (incl. overwerk)
 - Infrastructuur en gebouwen
 - Zorg en sociale zekerheid

VERSTERKING ECONOMISCHE GROEI

- Economische groei
 - Productiviteit en participatie:
 - Onderwijs, *red tape*, arbeidsmarkt
 - Diversificatie:
 - Nieuwe sectoren
- Belastingherziening
 - Verschuiving van directe naar indirecte belastingen
 - Verlaging van de (marginale) tarieven op directe belastingheffing en grondslagverbreding
 - Vereenvoudiging heffing

SLOT

- Aruba heeft een aanzienlijk houdbaarheidsprobleem. De overheidsschuld is met bijna 90% BBP veel te hoog
- Sanering van de overheidsfinanciën moet voortvarend ter hand worden genomen.
- Noodzakelijk om publieke voorzieningen zoals zorg en onderwijs in stand te houden voor toekomstige generaties.